

12. Grimm J. und W. Die Kinder-und Hausmärchen / J. Grimm, W. Grimm. – Berlin: Kinderbuchverlag, 1981. – 454 S.
13. Шрадер О. Индоевропейцы / Отто Шрадер. – СПб.: Из-во РГПУ им. А.И. Герцена, 1982. – 277с.
14. Німецько-український фразеологічний словник у двох томах [уклад. В.І. Гаврись]. – К.: Радянська школа, 1981. – 565 с.

УДК 811.161.2'373.43'373.611: 004

АНГЛІЙСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ: НОВЕ У ВИКОРИСТАННІ СПОСОБІВ УТВОРЕННЯ

Бондаренко О.М., ст. викладач, Черневич А.О., студент

Запорізький національний технічний університет

Стаття присвячена новим тенденціям в утворенні неологізмів. Основна увага приділяється процесам утворення похідних слів від лексичних одиниць, які самі деякий час тому вважалися неологізмами. Простежуються найуживаніші словотворчі елементи медичної термінології.

Ключові слова : неологізм, «фонетико-графічне нагадування», словотворчий елемент.

Бондаренко Е.Н., Черневич А.А. АНГЛИЙСКИЕ НЕОЛОГИЗМЫ: НОВОЕ В ИСПОЛЬЗОВАНИИ СПОСОБОВ ОБРАЗОВАНИЯ/ Запорожский национальный технический университет, Украина

Статья посвящена новым тенденциям в образовании неологизмов. Основное внимание уделяется процессам образования производных слов от лексических единиц, которые сами некоторое время назад считались неологизмами. Прослеживаются наиболее употребимые словообразовательные элементы медицинской терминологии.

Ключевые слова: неологизм, «фонетико-графическое подобие», словообразовательный элемент.

Bondarenko O.M., Chernevych A.O. ENGLISH NEOLOGISMS: NEW IN THE WAYS OF FORMATION/ Zaporizhzhya National Technical University, Ukraine.

The article deals with new tendencies in neologisms' formation. The attention is drawn to the creation of derivatives from lexical units that were considered to be neologisms some time ago. The most used word-forming elements of medical terminology are examined.

Key words: neologism, "phonetico-grafic reminding", word-forming element.

Останнім часом в англійській мові виникло багато нових слів, що потребують детального вивчення. Зростання кількості нових номінацій призвела до появи нової науки – неології, яка займається пошуком нових слів, їх класифікацією, аналізом факторів та засобів їх утворення. Серед проблем та завдань неології можна виділити такі: виявлення нових слів та правильне розуміння їх значення, формулювання нових тенденцій розвитку мови на основі нових мовних одиниць, визначення способів їх утворення, перекладу та лексикографічної обробки.

Проблемою неології займалися такі вчені, як І.В. Андрусяк, Н.Д. Арутюнов, Р. Берчфільд, О.Л. Боярська, В.Г. Гак, О.Д. Мешков, С.М. Єнікєєва, Ю.О. Жлуктенко, В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, Н.К. Изулікін, К.В. Ковтун, Є.С. Кубрякова, Р.К. Махачашвілі, І.І. Мурко, Л.Ф. Омельченко, Т.О. Пахомова, Т.А. Пімахіна, О.М. Позднякова, В.Н. Телія, Є.Б. Черкаська, А.В. Янков та інші.

Поява неологізмів зумовлена екстралінгвістичними факторами, такими як постійний розвиток суспільства, техніки та технології, поява нових реалій, які потребують відображення у мові, а також і суто мовними потребами (дія закону економії мовних засобів).

Процес появи неологізмів є невинним, він присутній у кожній галузі науки та суспільства, саме тому є актуальним об'єктом дослідження багатьох мовознавців.

Метою даної роботи є аналіз нових лексичних одиниць на морфологічному та семантичному рівнях, встановлення зв'язку між морфологією та семантикою слова, виявлення нових тенденцій створення лексичних одиниць.

Дослідження неологізмів переконують, що нова лексика утворюється, головним чином, з власного матеріалу шляхом словотворчих операцій та переосмисленням вже існуючих одиниць [1,3]. Афіксація, аббревіація, телескопія, словоскладання та конверсія залишаються основними способами створення морфологічних неологізмів. Поява семантичних неологізмів регулюється дією закону економії мовних засобів, що зменшує кількісний приріст лексичних одиниць і спрямовує номінативну діяльність на вторинну номінацію – веде до переосмислення вже наявних у мові номінативних засобів [2, 66].

У своїй статті ми звертаємо увагу на нову тенденцію, яку ми відмітили в результаті спостереження за новими словами англійської мови. Лексичні одиниці, які з'явилися в англійській мові в результаті появи нових реалій, впродовж деякого часу сприймалися як неологізми. Це було зумовлено їх морфологічною та семантичною новизною. Коли лексична одиниця перейшла з периферії мовної системи в загальноновживану мову, тобто стала зрозумілою широкому загалу і перестала сприйматися як нова, вона сама стає центром словотворення.

Важливо зазначити, що при цьому опорний елемент не зазнає змін, а нове словотворче значення створюється за допомогою «традиційних» способів словотворення (афіксації та словоскладання). Оскільки словотворче значення суфіксів англійської мови є відносно постійним, так само як і семантичні відносини двокomпонентних складних слів, то основна увага реципієнта зосереджується на опорному елементі, що полегшує сприйняття слова в цілому.

Телескопічні новоутворення є менш прозорими, ніж ті, що створені за допомогою словоскладання та афіксації. З нашої точки зору, цей спосіб словотворення використовується тільки тоді, коли вихідна одиниця проходить стадії соціалізації та лексикалізації.

Розглянемо прояв нових тенденцій в словотворенні на прикладах. Слово *blog*, яке саме є афериною слова *weblog*, асимілювалось у мові та використовується і без зміни вихідної форми, і з її зміною, що свідчить про повну асиміляцію лексичної одиниці.

Таблиця 1

Ініціальна частина не змінена	Ініціальна частина змінена
<i>blogger</i> n. – a person who visits blogs <u>blogebrity</u> (blend of blog and celebrity)n. – a famous or popular blogger <u>microblogging</u> pp. – posting short thoughts and ideas to a personal blog, particularly by using instant messaging software or a cell phone. —<i>microblog</i> v., n. —<i>microblogger</i> n. <i>blogosphere</i> n. – the collection of all bloggers, blog sites, blog readers, and blog text. <u>blog-book</u> n. – a book consisting of or based on entries posted to a blog <u>audioblog</u> n. – a blog that contains mostly music or other audio content. —<i>audiobloggern.</i>, <i>audioblogging</i> pp.	<i>splog</i> (blend of spam and blog)n. – a fake blog containing links to sites affiliated with the blogger with the intent of boosting the search engine rankings and ad impressions for those sites; spam links added to the comments section of a blog. —<i>splogger</i> n. <i>vlog</i> n. – a blog that contains mostly video content. —<i>vlogging</i>pp. —<i>vlogger</i> n. <i>flog</i> (blend of fake and blog)n. – a blog that appears to be written by an individual, but is actually maintained by a corporate marketing department or a public relations firm.

Як видно з Таблиці 1, слово *blog* бере активну участь у створенні нових слів, і в зміненому вигляді, і не зазнаючи істотних змін.

Ліва частина таблиці містить більше новоутворень, значення похідних більш прозоре, тоді як новоутворення правої частини таблиці потребують більше часу для розуміння.

Ми вважаємо, що нові лексичні одиниці, створені зі зміною опорного елемента, потребують також значно більше часу для асиміляції в мові через новизну форми, а тому ускладнену семантику. Більш того, семантика новоутворення ускладнюється ще й тим, що другий елемент сам також нещодавно був неологізмом, створеним за допомогою найбільш розповсюдженого методу скорочення в сфері інформаційних технологій – апокопи. Звернемо увагу на способи утворення нових лексичних одиниць: метаморфізм, фонетичне поєднання двох складових частин, афіксація, телескопія. Таким чином, зв'язки між різними засобами словотворення підтверджують системно-комплексний характер словотворення [2, 45].

Телескопія є одним із продуктивних способів англійського словотворення. Ми помітили, що останнім часом саме вона домінує серед способів словотворення.

Явище, назване Ю.А. Зацним перетермінологізацією [1, 66], яскраво виявляється у використанні уламків лексичних одиниць – медичних термінів, які стають складовими частинами новоутворень за межами суто медичної термінології.

Найпродуктивнішими словотворчими елементами медичної етимології є такі:

Таблиця 2

Словотворчий елемент	Приклади
–itis	<i>Googleititis</i> n. – substituting critical thinking with search engines <i>boomeritis</i> n. – injuries to older, amateur athletes, especially those who are part of the Baby Boom demographic.
–rexia	<i>orthorexia</i> n. – an extreme desire to eat only healthy food. <i>bigorexia</i> n. – the fear of physical inadequateness for bodybuilders. <i>bleachorexia</i> n. – an obsession with having one's teeth whitened. — <i>bleachorexic</i> n., adj. <i>carborexix</i> n. – a person who is obsessed with minimizing his or her use of carbon. —adj. — <i>carborexix</i> n.
–philia	<i>videophilia</i> n. – a sedentary lifestyle focused on screen-based activities, particularly television, the Internet, and video games. <i>retrophilia</i> n. – an intense attraction for things of the past. — <i>retrophile</i> n. <i>celebriphilia</i> n. – an abnormally intense desire to have a romantic relationship with a celebrity.
–phobia	<i>Baracknophobia</i> n. – negative feelings about U.S. presidential candidate Barack Obama, particularly those based on racism or unfounded rumours.

Використання словотворчих елементів – частин медичних термінів є поширеним явищем у сфері інформаційних технологій та навіть у сфері політики. З нашої точки зору, це полегшує сприйняття нових одиниць, привносить додаткову сему «хворобливе становище».

Цікавим явищем розвитку мови, а саме телескопічного утворення слів є «телескопія з подвійною семантикою». Розглянемо на прикладі слова *boomeranger*:

boomeranger n. – an adult child who returns home to live with his or her baby-boomer parents.

На перший погляд, слово є афіксальним утворенням від слова *boomerang*, але семантика цього слова значно ширша, ніж сема «дитина, яка повернулася до батьків». Семантика словотворчого елементу «*boom*» подвійна. З одного боку, це складова частина слова *boomerang*, а з іншого – це складова частина цілої низки новоутворень, які походять від поняття *baby boom*. На підтвердження нашої думки наведемо цю низку слів: *boomeritis*, *grandboomer*, *baby boomer*, *Boom generation* etc. [3, 24].

Дозволимо собі зробити таке припущення: неологізм *baby boom* був широкоживаним у 70-80pp. XX ст., тому сучасне покоління не дуже обізнане з семантикою цього слова. Ми вважаємо, що поява низки слів з опорним елементом *boom* повинно нагадати сучасній молоді про демографічну ситуацію того часу.

Підсумовуючи вищесказане про нову лексичну одиницю *boomeranger*, можемо стверджувати, що окрім чітко зрозумілого афіксального способу утворення, у слові приховано подвійне семантичне значення, а саме первинна семантика опорного елемента не є наявною, новоутворення набуває форми вже існуючого в мові слова *boomerang*, що можна розглядати як своєрідну мовну гру.

Словотворення за аналогією здійснюється шляхом заміни в слові-моделі реального або уявного елемента [2, 45]. Залишається активною тенденція скорочення слів до одного письмового знаку, лише за умови, що цей елемент буде загальнозрозумілим носіям мови.

Наприклад, елемент *i-* слова iPod став вживатися як цілком самостійна одиниця словотворення, за аналогією до таких словотворчих суфіксів, як *e-*, *m-*: *iCrime*, *iWork*, *iLife*, *iBook*, але при цьому він асоціюється з портативним приладом iPod графічно і морфологічно.

Pod, другий елемент слова iPod, також став використовуватися при утворенні нових лексичних одиниць, при цьому він має семантичне навантаження повного слова.

podjacking pp. – plugging the cord of one's digital music player into the jack of another person's player to hear what that person is listening to.

—*podjack* v.

podcatching pp. – checking for and downloading any new programs that appear on a podcasting feed.

—*podcatch* v., n.

—*podcatcher* n.

podcasting pp. – publishing audio feeds that people can subscribe to and have transferred to an iPod or other digital audio player.

—*podcaster* n.

З точки зору словотворення відбувається певне моделювання, відбиття моделі зразка, його морфологічної структури. Модель слова-зразка заповнюється новим лексичним матеріалом шляхом заміни одного з компонентів.

Новим явищем в розвитку англійської мови є поява нових слів, які створені за допомогою телескопії, але при цьому похідне слово як графічно, так і фонетично нагадує вже існуючу у мові одиницю. Саме завдяки цьому підсилюється семантика новоутворення. Існує явище, яке ми умовно назвемо «фонетико-графічне нагадування». Розглянемо цей феномен на прикладі нових лексичних одиниць:

wordrobe n. –the words and phrases that comprise a person's vocabulary.

Чітко простежуються складові: слова *wardrobe* та *word*, що у сукупності дає цілком зрозуміле значення «словникового гардеробу людини», тобто слова, які вона вживає. Нова лексична одиниця створена за аналогією з вже існуючим словом, при цьому графічна, і особливо фонетична форма новоутворення значно посилює його семантику, практично не порушуючи морфологію слова.

Кількість слів, утворених саме таким способом, є значною, що дозволяє казати про певну тенденцію створення нових лексичних одиниць. Слова утворюються злиттям уламків двох слів, що не є новим і є предметом досліджень багатьох учених. Але детальне вивчення цілого ряду телескопічних утворень дозволяє висловити припущення, що окрім злиття двох уламків, існує додаткове семантичне навантаження, яке створюється на основі графічної та особливо фонетичної схожості з уже відомим у мові словом.

Coca-Colanization n. – the spread of Western (especially American) culture throughout the world.

churnover (churn + turnover)n. – the excessive buying and selling of shares by a stockbroker for a client's account as a method of generating income from the resulting commissions.

awkword, n. – a word that is difficult to pronounce.

multidude, n. – the collective noun for a group of surfers.

corplaining, pp. – griping, grouching, and otherwise complaining about the corporation you work for.

pollutician n. – a politician who supports initiatives and policies that harm the environment.

compunication n. – any form of computer-based communication, including e-mail, fax, and voice mail.

democracy n. – a democracy that has absurd or inequitable characteristics or in which senseless or unjust events occur.

glocalization n. – the creation of products or services intended for the global market, but customized to suit the local culture.

stuckholder n. – a person or company that owns stock they can't sell.

Створення слів за аналогією не є новим явищем для філологічної спільноти, але при створенні цих слів аналогія більш складна.

Перелік цих слів та тематика їх дефініцій яскраво свідчать про те, що вони розраховані на вживання інтелектуалами, людьми з досить високим рівнем освіти, що знову наводить нас на думку про використання елементів інтелектуально-мовної гри.

ВИСНОВКИ

1. Лексичні одиниці, які були неологізмами деякий час назад, починають брати активну участь у словотворенні після асиміляції в мові, що підтверджує дію закону мовних засобів.
2. Для більш прозорої семантики новоутворення використовуються способи словотворення, при яких опорний елемент зазнає найменших змін.
3. Використання «традиційних» методів словотворення (афіксації та словоскладання) для створення абсолютно нових значень підтверджує системний характер мови. Системний характер мови підтверджується також тим фактом, що елементи, створені за допомогою скорочень різного типу, використовуються як складові елементи слів, утворених іншим способом.
4. Продовжується збагачення арсеналу словотворчих засобів появою нових афіксів.
5. Разом з тим, слід зазначити, що значно поширилась словотворча активність телескопії.
6. Продовжується використання словотворчих елементів однієї периферійної системи мови в інших підсистемах, що пояснюється прозорою семантикою цих елементів.
7. Новим явищем дії телескопії є так звана «телескопія з подвійною семантикою».
8. В ході нашого дослідження ми помітили явище, яке умовно назвали «фонетико-графічним нагадуванням».
9. І «телескопія з подвійною семантикою», і «фонетико-графічне нагадування» розглядається нами як форма інтелектуально-мовної гри, тому що практично всі новоутворення цих семантичних груп розраховані на інтелектуальну еліту суспільства.
10. Отже, у процесі створення нових одиниць спостерігаються «традиційні» і цілком нові способи словотворення, що свідчить про системний характер словотворення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зацний Ю.А. Неологізми англ. мови 80-90х років XX століття / Зацний Ю.А. — Запоріжжя :РА “Тандем-У”; 1997. —396 с.
2. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка: Учеб. пособ. для ин-тов и фак. иностр. яз. / Заботкина В.И. — М. :Высшая школа, 1989. — 126 с.
3. Эйто Д. Словарь новых слов английского языка / Дж. Эйто. — Спец. изд. — М. : Рус. яз., 1990. — 425 с.; 22 см. ISBN 5-200-01540-5 (В пер.)

УДК 81'255.4;821.1112

ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Е.Л.ВОЙНІЧ «ОВОД» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДІВ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ

Вальків О.О., студент

Запорізький національний університет

У статті розглядаються різні підходи до визначення поняття модальності, надається її класифікація та співвідношення засобів вираження модальності в англійській та українській мовах. На матеріалі роману Е.Л.Войніч «The Gadfly» та його перекладу українською й російською мовами проведено порівняльний аналіз засобів відтворення модальності.

Ключові слова: модальність, суб'єктивна та об'єктивна модальність, текстова та авторська модальність, засоби вираження модальності.